

**5. SEJA
VODSTVA
SLOVENSKE
ZVEZE
STR. 2**

**LISICA NA
PAUDI
STR. 6**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 15. decembra 2005 ☼ Leto XV, št. 37, cena: 50 Ft

Zagreb: Slovenska manjšinska koordinacija

DOGOVOR, DA POSTANE SLOMAK MEDNARODNO PRIZNAN

Zadnji sestanek Slovenske manjšinske koordinacije – SLOMAK – v Zagrebu pri Zvezi slovenskih društev na Hrvaškem je imel formalno dva poudarka. Prvi je bil pogovor na temo »Varovanje slovenske manjšine v zamejstvu«, v popoldanskem delu srečanja pa so namenili osrednjo pozornost narodnostno političnemu položaju SLOMAKA v ožjem in širšem evropskem prostoru. *O položaju Slovencev v Italiji in ne-izvajanju zaščitnega zakona; pravnih osnovah evropske manjšinske zaščite; današnjih razmerah med slovensko manjšino na avstrijskem Štajerskem; dvostranskem sporazumu o zaščiti slovenske manjšine na Madžarskem in madžarske v Sloveniji, ustavnem zakonu in pravicah manjšin na Hrvaškem ter formalnih in funkcionalnih vidikih varovanja slovenskih manjšin v sosednjih državah* – kar so bile teme omizja – bomo pisali v praznični številki Porabja.

Na pobudo iz Italije leta 2003 so lani aprila v Potrni pri avstrijski Radgoni uradno ustanovili Slovensko manjšinsko organizacijo, ki vključuje krovne slovenske organizacije iz Avstrije, Hrvaške, Italije in Madžarske, sestaja se v teh državah in v Sloveniji, kjer so njene predstavnike

Nekateri člani SLOMAKA na zasedanju v Zagrebu. Organizacija želi doseči večjo težo tako med zamejci kot tudi v Sloveniji (Posnetek: eR)

doslej sprejeli najvidnejši politiki »matične države«. Prvi predsednik SLOMAKA je Rudi Pavšič, sicer predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze v Trstu, podpredsednik pa Jože Hirnök, predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem.

Slovenska manjšinska koordinacija se ukvarja z načelnimi, za manjšine pomembnimi političnimi vprašanji in tudi s povsem konkretno tematiko. Tako so v Monoštru zelo podrobno razpravljali o razmerah v narodnostnem šolstvu. Čeprav zastopa Slovence v vseh štirih sosednjih državah, mediji SLOMAKU – taka je ocena, povedana v

Zagrebu – namenjajo zelo malo pozornosti. SLOMAKU se dogaja enako kot Porabskim Slovincem. Ko je Radio Slovenija imel konec novembra elitno informativno oddajo prvega programa Studio ob sedemnajstih o položaju manjšin v sosednjih državah, sta voditelj in urednik »pozabila«, da Slovenci živijo tudi v Porabju in da se soočajo s številnimi in aktualnimi problemi, tudi takimi, kjer bi prišla še kako prav večja politična »podpora« iz Slovenije, zlasti na relaciji Ljubljana – Budimpešta. Predsednik SLOMAKA Rudi Pavšič, ki je sodeloval v oddaji, je na pomankljivost opozoril.

Letos so v SLOMAKU namenili veliko pozornosti pripravi zakona, s katerim bo Slovenija opredeljevala odnos in sodelovanje s Slovenci v sosednjih državah in po svetu. Predlog zakona je doživel številne spremembe in dopolnitve, in verjetno jih bo še, preden naj bi bil v prvi polovici prihodnjega leta sprejet v slovenskem državnem zboru (parlamentu). Zakon v SLOMAKU podpirajo, niso pa zadovoljni z nekaterimi rešitvami, ki jih sedanji predlog ponuja. Tako so prepričani, da bi morala Slovenija imeti za Slovence v zamejstvu in po svetu ministra brez listnice. Za uspešno delo je položaj državnega se-

kretarja pri vladi prenizek. Po oceni SLOMAKA bi minister brez listnice v zunanjem ministrstvu bila najprimernejša in najučinkovitejša rešitev, ki je bila v enem dosedanjih tekstov predlagana, vendar ni šla »skoz« pri koalicijskih usklajevanjih. Marjan Pipp iz Narodnega sveta koroških Slovencev je prepričan, da sedanji Urad za manjšine nima dovolj politične teže; v uradu razdelijo denar in spremljajo njegovo porabo, in tu se njihove pristojnosti končajo. Rudi Pavšič, predsednik SLOMAKA, ob sedanjem predlogu poudarja, da si manjšinske organizacije morajo prizadevati, da urad iz vladnega kabineta »prestavijo« v slovensko zunanje ministrstvo. Slovenska manjšinska koordinacija pričakuje tudi učinkovitejše delo Sveta za manjšine. Tudi tu je problem v pristojnostih, ki jih svet nima oziroma jih ima premalo, da bi lahko aktivneje posegel v pomembne odločitve, povezane z manjšinami. Dosedanje izkušnje Slovenske manjšinske koordinacije kažejo, da bi organizacijo kazalo dvigniti na višjo politično raven ali drugače, doseči, da SLOMAK postane mednarodni javnopravni subjekt. Pri izpeljavi zahtevne naloge se bodo povezali tudi s pravnimi strokovnjaki, so se dogovorili v Zagrebu.

(se nadaljuje na 2. strani)

5. seja vodstva Slovenske zveze

Predsedstvo Slovenske zveze je letošnji slejdnji djilejš melo 30. novembra. Iz 19 članov je prišlo 17, tri delavke Zveze pa vsi trge člani nadzorne komisije (felügyelő bizottság). Predsednica té komisije Erži Šoš nam je dala na znanje, nas je opozaurila, ka namesto pokojnoga veričkoga župana moramo gora ziskati delegata, steri je za njim največ glasauv daubo v njegvi vesi na zadnjom občnom zbori 2002. leta. Tau

vijaj in ka so dosegle. Posaba smo vözdignili gorejnjeseničke ljudske pevce, steri so prišli na Državno srečanje pevcev, goslarov v Sloveniji. Urednica časopisa Porabje Marijana Sukič nas je informirala, ka zagnauk 750 lidi plačöjva nota za slovenske novine, na Vogrskom, v Sloveniji pa v tujini. Druge novine se pa dajo na recepcijo Slovenskoga dauma, gde turisti iz Slovenije pokipüjajo. Za

uprava nota plača za šaulo. Letos smo dosta dali na mlašeče programe, kak delavnice z vzgojiteljicami iz Slovenije pa Porabja na Porabskom dnevi, lutkovne igre v vrtcaj, tabor za materni gezik, mednarodni likovni tabor, dva mlašečiva tabora v vrtci v Murski Soboti, strokovna pomauč vzgojiteljic iz Murske Sobote pa tak tadale. Zdaj bola podraubnoma nemo pisala o tejm, ka letno delo

ka zvöjn programov, kulturni prireditiv planiramo vekša druge dela tü, kak povejmo za sakalavsko mlašečo pa odraslo folklorno skupino damo zašiti gvant, nošo, ka knjižnico v Slovenskom daumi kak mo probali vöponöjcati s slovenskimi dijaki varaške gimnazije ptd. Program so člani dobili v rokau, naj si do prvoga djilejša leko zmišlavajo pa nam ga pomagajo pobaugšati s svojimi mišlenji. Kulturne programe damo v novine v drügoj številki novin Porabje. Predsedstvo se je odlaučilo, ka vsi, steri že več lejt dobijo nagrado na konci leta, letos 10 procentov dobijo več od lajnskoga. Nagrade mamó diferencialno tak pri vodji skupin, kak pri delavci Zveze. Pri člani predsedstva sam predlagala že lajnsko leto tašoga reda, ka naj se nagrada tü da diferencialno. Etak smo leko upoštevati delo tisti, steri nam pomagajo cejlo leto (lüstvo spravlati na programe, se morajo pripravlati s kakšnimi gonči, sodelovati na okrogli mizaj pa tak tadale). Predlagala sam pa prosila predsedstvo, naj se strinja s tejm, ka de po tejm vsakša amaterska kulturna skupina, tak mlašeče kak odrasle v

svojom imeni mejle uradno napisano Slovensko zvezo. Skupine ponavadi vseposedik majo v svojom imeni, kam se držijo, sto je drži gora. Pri nas de po tejm, povejmo Folklor-na skupina Zveze Slovencev Sakalovci ali Otroška folklor-na skupina nižjih razredov Zveze Slovencev Gornji Senik. Tau vala tak v slovenskoj kak vogrskoj rejči. Predsedstvo se je s tem strinjalo. Vse skupine ške letos dobijo o tejm pismo od Zveze, v sterom mo ji prosili na tau.

Tau sem tü predlagala pa smo že tak dali v program, ka de Slovenska zveza mejla svoj djilejš furt samo v srejdó, stera je v tistom mejseci furt v drugom kedni pa tau furt zadvečerek od šrte do šeste vöre. Če se tau javno vej, te se leko vöokrauži, ka bi nisterni člani v dvaujoj pa traujoj mesti mogli biti nagnauk.

Na taum djilejši smo že nej meli prošenj za finančno pomauč. Predsednik Zveze je dau 20.000 forintov za klub Harmonia v Monoštri, steri se spravla z zdravim načinom življenja. V klubi je Slovincov tö, steri redno odijo na naše programe.

Klara Fodor

Slovenske zveze damo na znanje v zadnjó številki naši novin.

Več informacij smo táprajli o tejm, kak smo leko rejšili du-goletne probleme pri folklorni skupinaj. Posrečilo se nam je sprajti dva mladija fudaša iz Prekmurja, steriva sprvajata vsevküper tri mlašeče pa dvej odrasle folklorne skupine. Letos od djeseni

nam je tü potrdila, če je steri član predsedstva duži čas betežen ali zaseden z drüгим delom, namesto njega leko pride drügi na djilejš od tiste organizacije, samo nejma pravice glasovati. Na tau smo zdaj meli peldo pri Slovenskom dröjštvi v Budimpešti.

Na djilejši smo meli za dnevne rede letošnje delo Zveze, delovni program za drügo leto pa nagrade predsedstva, vodja skupin pa delavcov Zveze. Na kratko sam gora naštejla, kakšne prireditve, programe smo meli v organizaciji Slovenske zveze ali vküper z drüгими organizacijami, kakšna drüga vekša dela smo opravljali, kelko nastopov so mele kulturne skupine, kak smo pripravljali njive nastope, stere skupine so bile na mednarodni prireditvaj ali na re-

letošnji božični dar podarimo kalendar 2006 pa roman z naslovom Črnošolec, steroga je napiso v domanjoj porabskoj rejči Francek Mukič. Tau je tü taprajla, ka letošnji kalendar pa ranč tak knjige dobijo za dar samo tisti, steri nota plačöjvajo novine. Ovak de se pa kalendar odavo za 600 forintov, knjige pa za 1000 forintov na uredništvu Porabje pa na recepciji Slovenskoga doma. Če si dobro zbrodimó, etak se že polonje cejne novin Porabje tisti lidgé dobijo nazaj, steri so notplačali. Za drügo leto novine ostanejo kedenske, zvöjn kalendara do pa ene knjige vödane. Na pitanje Irme Filip, če na seničko šaulo odijo novine Porabje, sta Erika Glanz pa Lujzek Hanžek predlagala, naj šaula ne ostane brezi novin, naj domanja slovenska samo-

mau mamó 9 odrasli kulturni skupin, med njimi eno čisto na nauvo organizirano, tau je komorni pevski zbor v Varaši. Mamó šest mlašeči skupin, med njimi je letos nauva sakalauvska mlašeča folklor-a. Mamó mlado gledališko skupino v gimnaziji pa glasbeno šaulo na gorejnjojsenički šauli. Iz vsej tej skupin samo tri skupine majo domanje mentore. Vse té skupine gora drži, se za nji briga tak s pejnazi kak z delom Slovenska zveza. Skupine so letos vsevküper mele 121 nastopov.

O tejm smo se tü nej spozabili, kašne hibe so se pokazale pri našom deli. Škoda, ka smo za kaj tašo tü krivi, gda drügi pregrejšijo kaj.

Letos smo na zadnji djilejš pripravili plan delovnoga programa Zveze, ka zmananöja,

(nadaljevanje s 1. strani)

DOGOVOR, DA POSTANE SLOMAK MEDNARODNO PRIZNAN

V bistvu gre tudi zato, da dobijo razprave in zaključki s sestankov SLOMAKA večjo »politično težo«; da se ne bodo pogovarjali zgolj med sabo ali sami s seboj, ampak bodo njihove zaključke in predloge upoštevati tako v zamejstvu kot v »dialogu« s Slovenijo. Seveda SLOMAK tudi kot mednarodno priznan subjekt ne bo posegal v pristojnosti krovnih narodnostnih organizacij, ker je iz njih pravzaprav sestavljen.

Na seji v Zagrebu so se pogovarjali o okvirnem programu obiska Slovenske manjšinske koordinacije od 6. do 9. marca 2006 v Bruslju. V še nepopolnem programu je predviden pogovor s slovenskimi evroposlanci in evroposlanci iz držav, ki jih zastopa SLOMAK; predviden je tudi kulturni program in različna srečanja v Bruslju.

Naslednja seja Slovenske manjšinske koordinacije bo v Monoštru, seveda že v letu 2006.

Ernest Ružič

Cerkveni spomeniki v Prekmurju

Dokležovje - Župnijska cerkev sv. Štefana kralja

Obmursko ves Dokležovje s treh strani zaznamujejo leseni pili – Križani, šteri tak gučijo o Dokležovčaraj in njuvoj veri. Kcuj k tomi ide župnijska cerkev tū, posvečena vogrsko-mi svetniki Števani-krali. Prle

naslednjega leta naprej pa so v njoj že bile meše.

Dokležovska cerkev je bila do zdaj parkrat obnovljena, nazadnje par lejt nazaj. V tom časi je zgibila ništerne falate opreme, zakrili pa so starejšo po-

li iz Beltinec. Med starejšimi umetninami vala ekstra izpostaviti indašnje oltarno podobo s sv. Števanom kralom, z vsemi znamenjami kralovske oblasti; Števan kleči in se obrača k patroni Vogrske - Mariji z Jezuškom na rokaj. Kejp je iz 1893 (popravljeni/restavrirani 1997) in ga je napravo Ferenc Újházi iz Budapešte.

Ob plastikaj (szobrok), te so zvelkoga napravlene iz lesa in gipsa, pa nemajo trno velke umetniške vrednosti, vōstopa oltarni kejp iz 1972, delo slavskoga modernističnoga slikara Staneta Kregarja (1905-1973). Umetnik ga je tak napravo kak triptih; v sredini je *Kristuš*, ob strani pa sta figuri *Janoša Krstitela* in patrona cerkve *Števana krala*.

Za cerkvijo je lepao zriktani veški cintor. Tū so ešče v 19. stoletij pokopavali Ižakovčare in Bratončare. Tū je pokopani znameniti dokležovski župnik Ivan Jerič (1891-1975), Maistrov borec in veliki patriot, za-

Pogled na cerkev sv. Štefana krala v Dokležovji
(foto Janez Balažič)

je tū stala edna kapela iz lesa napravlena, posvečena pa je bila *Janoši Krstiteli*, kak je guč o tom v listini iz 1669. Mislimo si, ka je že ta mogla bila preci stara. Tak kak pravi pisanje, nam kaže tū, ka je tau te bila takša ednostavna ednoladijska cerkvica z dvema stranskima oknoma, tretje pa je bilo nad korom. Na zahodnoj strani je stau lesen zvonik, v prezbitერიji pa zidani oltar, baročni steborni oltar, s kejpami patrona (*Janoša Krstitela*) v sredini, poleg pa sta stala ešče sv. Števan kral (Szt. István király) in sv. Emerik (Szt. Imre).

Kak se kaže, je že propadajoučo dokležovsko leseno cerkvico leta 1846 po vouli bōltinskega farara Štefana Kutiča zamenjala nova, zidana, štero pa so te sv. Števani krali (vogrskomi) posvejtali. Nova cerkev je tū ednoladijska, s polkrožnim apsidalnim zaključkom, kcuj k zahodnomi lici cerkve pa je postavljeni 21 metrov viski zvonik. Čiglij je na cerkvenom portali vō sklesana letnica 1844, pa trbej povedati, ka naj bi z graditvijo cerkve začnili na sprtolejt 1845, od

slikavo tū. Pred zvonik so postavili ešče vhodno lopo in tak leko pravimo, ka je v stilnomi pogledi dokležovska cerkev preprosta historistična, malo na baročne zglede naslonjena arhitektura. Na vōni fasade členi na vsakōj strani po dvoje oken, prostorski poudarek pa tak spadne na zvonik. Notri je cerkev banjasto vōlbana, stene ednostavno pilastrsko členjene, zahodno stran pa zapira pevski kor. Takše malo spominjajo na bōltinsko župnijsko cerkev sv. Ladislava.

Zasnova prostora v slogovnem stili predstavlja tipičen primer historističnega okusa v sredini 19. stoletja. K tomi paše tūdi njena oprema. Iz prve cerkve so prenesli manjši, trno lejpi olnati baročni kejp, šteroga gnes hranijo v sagraštiji. Kaže ob starem patroni *Janoši Krstiteli* ešče *Števana krala*, nad njima pa *sv. Trojstvo*. Na kori je razstavljenij ešče 14 štacij *Križovoga pota*, se pa so ga prenes-

Spomenik župniki, Maistrovomi borci in velkomi patrioti Ivani Jeriči (1891-1975), delo akademskoga kipara Ferenc Kiriály

tau je njemi v diko in čest prek od cerkve postavljeni spomenik z doprsnim bronastim kipom (szobor), šteroga je trno dobro napravo lendavski akademski kipar Ferenc Kiriály.

Janez Balažič

ADVENTNA PREMIŠLJEVANJA

Z veliko naglico pojemajo listi koledarja starega leta, dnevi postajajo krajši, tema in noč prevzemata postopoma oblast nad nami. Kako zanimivo je, da ravno v tem najbolj temnem obdobju leta, ko se nam oči polagoma že privadijo na temo, naenkrat oživi v naših srcih neko slavnostno pričakovanje, nas obvzame neko svečano vzdušje, kakor bi nam sam Sin božji obetal svoj prihod.

To naše pričakovanje pa se pogosto omejuje le na nekaj abstraktnega, česar niti sami ne znamo točno opredeliti. Pričakujemo nekaj nedosegljivega, nekaj nedoumljivega, medtem ko smo do svojega najbližjega človeka, do svojega kolega, do svojega soseda popolnoma ravnodušni, ne opazimo njegovih skrbi, njegovih težav, njegovega veselja. Kdaj

smo se mi ljudje tako korenito spremenili, da naš sočlovek ne more imeti več niti najmanjšega upanja, da bi od nas lahko pričakoval kaj dobrega? Zakaj nam več ne povzroča veselja, če sočloveku v stiski nudimo pomoč, če ga na kakršen koli način razveselimo? Preveč smo se zaprli v svoje dobro varovane trdnjave. Nismo se zaprli dobesedno, le svoja srca smo zaprli pred ljudmi, ne čutimo ob njihovi nesreči, ob njihovem trpljenju nobene prizadetosti, ne delimo z njimi svojega veselja, niti oni z nami svojega.

Večkrat pa po krivici z nepremišljenimi besedami povzročamo ljudem duševno bolečino, trpljenje, morda le zato, ker smo sami iz kakršnegakoli razloga nesrečni ali vznemirjeni in zavidamo drugemu, da je on uravnovešen, da je on srečen. Včasih mu povzročamo duševne bolečine le iz same hudobnosti in se svoje krivde, svojega nečloveškega ravnanja zavemo šele takrat, ko je že prepozno, ko nimamo več možnosti, da bi popravili svoje krivično dejanje. Lahko nas muči slaba vest vse do konca življenja.

Splošno znano je, da nasilje zbuja novo nasilje, da sovraštvo zbuja novo sovraštvo in da se ta proces venomer le stopnjuje, dokler se ne najde nekdo, ki apelirajoč na razum, prekine ta nespametni proces.

V adventu, v obdobju pričakovanja, odprimo svoja srca tudi pred drugimi ljudmi, ker smo kot listi na drevesu človeštva, in ravno tako ne moremo živeti drug brez drugega, kakor tudi posamezni listi drevesa ne morejo obstajati niti brez ostalih listov, niti ne morejo obstajati brez drevesa. Tudi vsak izmed nas bo prej ali slej potreboval pomoč drugega človeka.

Ko bomo letos prižigali sveče na adventnem vencu, naj njihov sijaj osvetli v naših srcih dremavo ljubezen, humanost in tolerantnost do sočloveka. »Tako naj vaša luč sveti pred ljudmi, da bodo videli vaša dobra dela in slavili Boga Očeta, ki je v nebesih.« (Matej 5/16)

Suzana Guoth

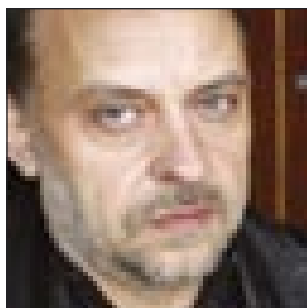
OD SLOVENIJE...

Zasedanje OVSE v Ljubljani

Predsedejoči OVSE, zunanji minister Dimitrij Rupel, je ob sklepu 13. ministrskega zasedanja organizacije v Ljubljani obžaloval, ker ministrom ni uspelo sprejeti ministrske deklaracije. Na zasedanju zanjo ni bilo soglasja, je pa bila „visokokvalificirana večina“, je dejal. Poudaril pa je, da so sprejeli veliko število, kar 22, odločitev, pri tem pa izpostavil sprejetje časovnega načrta reform OVSE. Slovenski zunanji minister je sicer menil, da se je OVSE izkazal za vitalno organizacijo, predvsem v oddaljenih državah, kjer ljudje živijo v težkih socialnih in političnih razmerah. Izpostavil je napredek v nekaterih državah v minulemu letu, pri čemer je posebej omenil Ukrajino in Kirgizistan. Dobre rezultate so po Rupelovih besedah dosegli tudi v Gorskem Karabahu in na Kosovu. Prihodnje leto se bo trojki OVSE pridružila Španija, ki bo organizaciji predsedovala v letu 2007.

Vlada za sporazum z Madžarsko o policijskem sodelovanju

Slovenska vlada je sprejela pobudo za sklenitev sporazuma z Madžarsko o čezmejnem policijskem sodelovanju in sodelovanju drugih organov za zatiranje kriminala. Vlada je ob tem še sklenila, da bodo pogajanja za sklenitev tovrstnega sporazuma vodili predstavniki ministrstev za notranje in zunanje zadeve. Slovenija in Madžarska že imata sklenjen dogovor o sodelovanju v boju proti terorizmu, ilegalnem prometu z mamili in organiziranem kriminalu, ki je bil podpisan 19. maja 1993 v Budimpešti. Sporazum o čezmejnem policijskem sodelovanju in sodelovanju drugih organov za zatiranje kriminalitete pa ureja vprašanja policijskega sodelovanja med državama in pomeni uskladitev bilateralnih obveznosti držav članic Evropske unije do schengenskega pravnega reda na področju policijskega sodelovanja.

Feri Lainšček

OD MENÉ NEDE NIŠČE NIKDAR NAPISO PESEM

Bijo je že v tistij lejtaj, gda je znau, ka nede nikdar doubó Nobelovo nagrado. Ostalo me je samo veseldje do pisanja. Najraj je odo pisat v eno malo ves, gde je v gostilni prejk vikenda skous doubó sobo. Tak se je tüdi spozno z Verico, štera je v toj gostilni pomagala v künji pa čistila. Bila je malo mlajša od njega, rada je gučala z njim, tak ka sta se pomalek navadila drug na drugoga. Leko jo je poslo na pošto po novine, pa tüdi tej ali kavo me je včasik prinesla v sobo.

»Pa pišete?« si je zgučala, gda je dol djala tacno. »Ka pišete?« je pitala, gda je že mislo, ka je odišla.

»Ka?« je zmignó. »Nika ekstra takšoga,« je pogutno. »Neka, ka ešče nema nej repa pa nej glave, pa tüdi ne vejim, če de gda melo.«

»De pesem?« go je zanimalo.

»Pesem,« je skumo.

Verica je cuj stoupila, ka bi boukše vidla, kak pesem vóvidi na papejri. Neka jo je mantralo, samo pesnik je nej mogo vónajti, ka. Te pa se je kraj obrnoula pa je potiuma pravla: »Od mené nede nišče nikdar napiso pesem.«

Vzeu si je zrak pa je kraj djau klabajs. Neka je bilou v njenom glasi, ka ga je strašno genolo. »Toga ne morete praviti,« je zageclo. »Vsakši človek nosi sebov kaj takšoga, ka se leko drugoga človeka dotekne.«

»Ges ne nosim,« je ešče kraj gledala. »Ges pa gvüšno nej...«

»Vaše oči, poglednite,« je gor stano, pa je kouli njej stoupo.

»Že, gda sva se prvi pout srečala, sam opazo, kak se globko leskečejo,« jo je probo potrauštati. »Neka je v vašij očaj, Verica, ka človek ne more spreglednoti,« si je zmisló. »Tou pa je, geli bar, že leko začetek kakše pesmi,« se je nasmejno. »Pa té vaše roké, štere so navklub grdomi posli ešče itak gladke pa bejle...«

»Tou ste vpamet vzeli?« se je začüdila.

»Tou pa ešče dosta toga,« je prikumo. »Vej pa tüdi tej vašij mejkij stopajov ne more nišče spregledniti. Že da vas čüje, kak naraji idete po stubaj, se leko v človeki kaj zgene – kaj takšoga, ka je čista zadosta za eno lepo pesem o tašoj lejpoj ženski...«

»Mislite?« je zašuktivala pa ga prijala za dlan.

»Ka pa te ka mislim,« je skumo.

»Če rejsan tak mislite,« ga je poglednola od poulek v oči. »Zakoj pa ste mi te toga nej že prlej povedali?« se ma je približala z lampami.

»No, no, gospa,« se je strousó, da je vido, ka ma meglo v očaj.

»Čakajte, čakajte, vej pa samo od pesmi sva gučala,« je zageclo. Zastanola je, kak bi obvisela v zraki pa je kumaj prišla do sape. Te pa se je naglo zravnila pa si z rokami pokrila obraz. Videti je bilou, ka de jo zdaj zdaj premago djoč. Samo, te se je brž vküp pobrala pa je pravla: »Znala sam, ka mi lažate.«

»Nej!« je skričo pesmar. »Zakunem se, ka je nej bila laž,« go je zgrabo za rokou. »Samo nej sva se razmejla...«

»Püstitute me, dobro ges vejim, ka je bilou,« je vöcuknola rokou pa stoupila k dverom.

Pripovedjst iz Muzeja Murska Sobota

Židovi, živelí so z nami

Po starom pisanji so židovske držine živele v Panoniji že v prvom stoletji našoga štetja. Ovak pa so se začali Židovi v Prekmurje seliti po leti 1750. V krajini so ništerne rejdké držine ži-

per z Židovi vse do aprila 1944, gda so je madžarski njilaši odpelali v internacijo. Trno malo ji je po bojni prišlo nazaj. Madžari so ji v enom leti vmorili po procentaj več kak Nemci v

vele že prva, ali po tom leti leko gučimo, ka so se organizirano naselili. Če poglednemo v katalog Muzeja Murska Sobota, leko prešte-mo – napiso Franc Kuzmič – ka je leta 1853 živeló v Prekmurju 283 Židov. Največ ji je bilou v Soboti pa v Lendavi. S časom so že meli svoje sinagoge pa šoule tö. Z njimi se je ekonomska slika krajine začala vömenjavati. Z vekšoga so bili bautoši, mesari pa krčmari. Prve tiskarne (drükaraje) v Prekmurji so tö Židovi gor postavili. Če poglednemo v leto 1921, ji je največ živeló v Lendavi, od 642 je v tejm varaši najdemo 259.

Domanji lidge kak papinci ali protestanti so živelí vkü-

šesti lejtaj. Po toj zadnjój velkoj bojni več ne moramo gučati, ka Židovge živejo v Prekmurji organizirano. Nouvi socialistični kormanj je dopüsto, ka so sinagogo tö porüšili v Soboti. V Prekmurji gnesden žive ešče nekaj redki Židov in njihovi potomcov. Na sinagogo spominjajo kejpi v Muzeji Murska Sobota pa v steklenoj vitrini ešče tora, besamin (posoudica za dišave) pa ešče posanca blagoslova. Zvün spomina je za indašnjimi prekmurskimi Židovi ostanilo žalostno malo. Takša je njihova pripovedjst, zgrabljena med stene muzeja.

Miki Roš

»Čakajte, prosim vas, čakajte,« je pesmar bejžo za njouv. »Ešče nocoj vam napišem tou pesem, bouté vidli, ka go napišem,« se je odloučo.

»Pesem!?!« je pravla, kak ka bi plünila. »Takšo lažnivo pesem si vi lepou nekam vteknite,« je tresnola z dverami. Poslúšo je njene nagle stopaje, pri srce pa ga je stiskavalo. Samo ka, če pa ji je ovak nej znau pomagati.

REFERENDUM

Vej je pa tou senzacija, senzacija vekša od največše senzacije! Prvo čudo med vsejmi čudami! Si leko broдите? V Sloveniji smo že cejlj mejsec nej meli nikšnoga referenduma! Vej je pa tou nej mogoče! Kak leko eške sploj živemo?

Si broдите, ka se šalim? Sploj nej. Slovenija je gratala država referendumov. Telko smo jij že meli, ka ne vej, če stoj poumni, kelko pa zakoj so sploj bili. Najbole naprej valaum je bilou tou, ka so pred referendumu prejdni političari modrivali po teveni, na radii pa v novinaj. Vsikši si je vönajšo tistoga, ka se njemi je najbole vidlo in tak so lidgé za tejmi modrijaši ponavljali njihove guče po krčmaj, v službaj pa doma v držini. Nagnouk je bilou za cejlo Slovenijo moudri. Dapa kak povejdano, že več kak mejsec niške ne modrivali o tej, kakši naj bou teve, gda so leko oprejte baute, če leko nejoženjene ženske rodi jo, čidni so naj slovenski cugi pa vse tak tadale pa naprej. V vsej svojoj modriji so celou to vönajšli, ka so leko referendumu tō, po s teri se nika ne zgodi. Tou znamenuje tou, ka se referendum vōspela, dapa nej se trbej po njem ravnati. Prejdni vidijo, kakša je vola lidi, nej pa je trbej poštvati. Pejnezi pa se trošijo, pa trošijo pa li samo trošijo. Dapa tou lidi nika ne mouti. Referendumi morajo biti pa pika.

Na referendumaj lidgé dobijo občutek, ka uni tō ravnajo z rosagom pa s tejm vred s svojim žitkom tō. Dapa té občutek laža. Ali tou znajo političarge, lidgé o toum skur nika ne vejo. Najbole naprej valaum je tou, ka so uni srečni. Če bi ge biu bole prejdjen, bi naredo dosta več referendumov, kak pa smo ji meli do togamau. Tak bi bili lidgé eške bole srečni pa veseli. Bole bi se njim vidlo, kak so uni bole glavni kak pa političarge. Ge

bi napravo tak, ka bi meli bar tri referendume na keden. Ednoga v pondejlek, drugoga v srejo pa tretjoga v petek. Si leko broдите, kak srečni lidgé bi živeli v Sloveniji?

Kakše referendume vōspisati? Vsefele. Meli bi referendum o lejom pa pravom cipeli, referendum o nogometi, referendum za srečno držino, referendum prouti frkanji, referendum o rdečom paradajsi, referendum za avtone brezi streje, referendum za glasen aplauz, referendum prouti februariskim mačkam, referendum za štenje novin od nazaj do naprej, referendum o tiuču med poslušanjem radiona, referendum o tejm, kak leko teče voda v potoki, referendum o protezaj za zobe, referendum za referendum o referendumu pa čūda toga bi si leko eške vōzmislo. Zvūn sreče lidi, ka bi leko ojdli na referendume, bi zavolo referendumov dosta lidi dobilo službo.

V Sloveniji je čūda lidi brez dela pa brez službe. Z referendumi bi nagnouk rejšili vse probleme. Rosag bi vzeu v službo gvūšno nin kouli 100.000 lidi. Vsi tej bi pripravljali referendume, bi mogli prešteti vse papire v škatulaj, pa sedeti bi mogli na referendumski mestaj. Tou bi bila od nji služba. Eden bi več nej ostano brez dela, če bi meli redne referendume. Pomalek bi napravljali eške šoule za lidi, ka delajo na referendumaj.

- *Ti študejraš*, - bi tak gnouk pito človeka.

- *Ka bi pa nej, študejram, študejram*, - bi povedo mladi človek. - *Študejram za visikoga referendatora. Gda zgotovim, mo najbole prejdjen za referendume v našom varaši.*

Prva, kak pa se tou zgodi, mo mogo gor napelati kakšnoga bole prejdnjoga političara, ka tou mojo idejo naprej v

parlament prenese. Tam jo vzemejo za najbole čedno in brž vōspišejo referendum za referendume v našom žitki. Gda té referendum dobimo, te dobim ge tō nouvo službo. Grato mo glavni referenduator direktije za referendume R Slovenije. O tistom nemo meli referendumov samo kak država. Vōzglasim, ka mora meti vsikša krajina, vsikši varaš pa vsikša ves najmenje eške dva referenduma na keden. Tak de referendum vsikši delovni den v kedni.

Slejdne, ka napravim pred

svojo penzijo, pa de eden najbole važni referendumov. Meli mo referendum, ka vsi Slovenci več nemo kak lidgé, ka se njim po latinski pravi Homo Sapiens. Po novom mo se zvali Homo Referendicus. Tak mo leko šou merno v penzijo, dapa eške pred tejm do se po meni zvale vilice pa ceste po cejlj Sloveniji, na glavni placaj vsej velki varašov pa do stali moji kipi, pod sterimi de pisalo: Prvi Homo Referendicus na svejti.

Miki Roš

Eške nika od „Veseli pajdašov“, šteri so nastopali pri nas v Somboteli

Morem povedati, ka so nam lejpi večer napravili. V „Šauli včera“ sta Pišta in Vendi najbaugša bila. Od toga baugše vönajti nej mogauče. Pišta, on je vragej doj z lanca vujšo. Hudič je in požrešen (parauven). Zaman so doma zabadali, on je li srmaki Vendini malico pojedjo. Vidlo se na njem, ka rad gej. Sarmak Vendi pa je takšen drauven biu kak piškauriš (naspolya-nešplja). Pišta ga je zato redno biu. Meni se je Pišta tak špajsen vido, preveč velike cicike je emo. Nema on kakšno razvojno napako? Mogli bi ga k doktorji pelati, tačas, ka je nej kisnau.

V „Šauli gnes“ je bilau videti, ka je rejsan težko s temi učenci. Mobil, erotične biblije, včiti se pa nej! Učiteljica? Mobil nej vkraj vzela od učenca, erotične novine pa ja. Zaka pa ranč tisto? Mislim, ka so se njej tō vidle. Če je mlada, te misli, ka „takše se ge že vse vōspobala“. Če je stara učiteljica, te pa tak premišlava, ka „kak dobro bi bilau, če bi z menoj tūdi kdo takšno svinjarijo sprobjo“. Ka mislite, dragi bralci, kje je pravica? Šteri ste vidli te nastop, mislim, ka se je vam vūdo. Šteri ste eške nej vidli, poglednite, s kem prva, gda te meli za tau priliko.

Franček

RADIO MONOŠTER

UKV (FM) 106,6 Mhz
Od pondejlka do sobote
od 16. do 17. vōre, v nedelo
od 12. do 14. vōre.

... DO MADŽARSKE

Leto 2006 – spominsko leto

Madžarska bo leta 2006 praznovala 125. obletnico rojstva svetovno znanega skladatelja Béle Bartóka. Na začetku decembra se je sestala komisija, ki pripravlja program prireditve spominskega leta. Predsednik komisije je premier Ferenc Gyurcsány. V okviru spominskega leta bo nešteto koncertov, glasbenih, plesnih in znanstvenih prireditev. Otvoritveni koncert bo 24. marca leta 2006 v Palači umetnosti v Budimpešti. Obnovili bodo spominsko hišo Béle Bartóka. Med načrti je tudi izdaja Bartókovega glasbenega opusa na zgoščenkah. Ministrstvo za nacionalno kulturno dediščino bo namenilo za programe spominskega leta 200 milijonov forintov, računajo pa tudi na sredstva drugih ministrstev, skladov ter donatorjev.

Plača tisti, ki je kriv

Državna zdravstvena zavarovalnica ima letno večsto obravnav zoper delodajalce in zasebnike, ker zaradi njihovih malomarnosti potrebujejo njihovi delavci ali drugi ljudje zdravstveno oskrbo v bolnicah. V prvi polovici tega leta je zavarovalnica na podlagi sodb izterjala 1,2 milijarde forintov. Tudi posamezniki lahko plačajo po več sto tisoč forintov, če je do poškodbe prišlo zaradi njihove malomarnosti. Za napad psa lahko gospodar plača od nekaj tisoč do več milijonov forintov, kajti zavarovalnica mu zaračuna stroške bolnišnične oskrbe, rehabilitacije, morebitne plastične operacije. Za malomarnost se šteje tudi to, če v zimskem času lastnik hiše ne poskrbi za čiščenje pločnika pred svojo hišo in do poškodbe pride zaradi tega. Za zlom okončin zavarovalnica krivcu lahko zaračuna od 200 do 600 tisoč forintov.

LISICA NA PAUDI

Ranč sam enga mužaka nangučavo na Gorenjom Seniki za volo reportaže, gda sam v sausedi zagledno nekakoga, šteroga sam že duga lejta nej vido. Tau je **Toni Bajzek** busšofer, šteri je ranč mesau kadijo ozark za ramom. Človek, šteroga sam nangučavo, se je tak nej podau, zato sam pa prejk ušo k sausedi.

• *Toni, ti nika rano mesau kadiš, nej? Jaj, nej sam dobro pito, zato ka vi sōknivate mesau.*

»Meni je vseeno, štero rejč nūcaš, zato ka ge razmej m obadvaujo. Vej sam pa ge dosta odo tamta proti vas. Nej je tak rano, vejpa je že december. Istino, ka pet kednav nazaj smo mesarili. Telko trbej, dočas mesau vō iz paca leko poberē pa leko kadi.«

• *Vsakšo leto tašoga reda mesarite?*

»Štiri-pet mesarimo mi na leto. Enga novembra, te decembra, januara pa vleta tō mesarimo, naj mamo friško mesau.«

• *Zato meni špajсно bilau, ka do vūzma tau mesau bi tastalo.*

»Z mesaum nega problemov, zato ka bi tastalo. Samo tau je falinga, ka sfali. Tau mesau kadimo, drūga svinja je pa že v paci. Tak eden za drūgim smo zato nej meli šegau mesariti, dapa zdaj smo mogli, zato ka je betežna gratala,« pravi Toni pa dverica zapre, naj dim na mesau dé. »Pojmo notra, zato ka dež dé pa se cejlak prejkzmočamo. Tam se leko tadala pogučavamo.«

• *Zdaj že več kak dvajsti lejt, ka si proto Andovcam bus vozo, pravim Tonina že v toplom rami paz glazom piva v rokej.*

»1984. sam prišo v Andovce zato ka je te eden starejši šofer v penzijo ušo. Te je še zato ovakši svejt bijo. Tam v Andovci smo meli edno sobo pa smo tam spali. Skur več sam bijo tam kak doma.«

• *Te gvūšno dosta spominov maš iz tisti časov, nej?*

»Tau gvūšno, ka mam,« se smeje Toni.

• *Vse ti zato nej trbej taprajti pa vejn ranč nej slobaudno. Edno zgodbo, če bi nam tapravo.*

»Te je dobro bilau, te smo eške mladi bili. Z ženov sam se tū tistoga reda spozno. Včas in vōūšla z menov v Andovce pa sam ji malo pokazo ves, zato

tau smo nej znali, ka tašoga velkoga pisa majo kak edno tele. Komaj smo ga gor na pod sprajli. Pes je zagno lisico pa je dola skaučila pa te smo go mi tak dobili. Tau je edna zgodba, dapa eške dosta vse se je godilo tam v Andovci.«

• *Tebé je te zato lūstvo rado melo, nej?*

»Ge sam z Andovčani vsigdar

vi krumple pa burgulo pauvamo, s tejm je tō nej malo dela. Vsakši drūgi den, gda delam, te sam cejli den tak nej doma. Tak ka se mi nej trbej bojati, ka bi me nej najšlo delo.«

• *Vrejdno je svinjé doma držati?*

»Enga-dva nej vrejdno, dapa več, kak mi mamo, se že zato splača. Istino, ka mi ne odavamo, vse za svoj tau mamo.«

• *Kak dugo ena šonka stoji?*

»Enašonkadugo tastoji, samo nej pri nas, zato ka pri nas brž sfali. Eno šonko načnemo, dva kedna pa go več nega.«

• *Zdaj v zimi, gda velki snejg dolaspadne pa vanej trno ne more delati, je bola samo znautra člo-*

vek. Sausedje odijo kaj prejk eden k drūgoma?

»Mi z našimi sausedami zato včas in kaj vkūppridemo,

dapa nej tak kak gnauksvejta, ka so pau dneva tasejdli. Eden šampedli spigemo pa dva šōra vcuj, malo taparpuvejdamo pa demo domau. Če sam doma, te se tau ma zgoditi, ka Joška prejk skriči, ka poj malo prejk zemenico poglednit. Te se ge vzemem pa dem, zaka bi nej ušo. Krčma je paulak. Človek prejk de na pau vōro, pa gda vpamet vzeme, sta že dve vōri odišli. Tašoga reda se te malo zato baba kori.«

Sto sam eške malo spitavati Tonina, dapa nej sam ga smo, zato ka sam vido, ka vsigdar vō na okno gleda. Najprvin sam mislo, ka čaka nekoga.

• *Sto eške pride? sam ga pito.*

»Niške ne pride, samo sōk gledam, nej ka bi se vužgo ali dolapogoro ogenj. Skrb trbej meti, zato ka človek brž leko zapravi tisto, zakoj je cejlo leto delo,« pravi Toni pa notra staupi v črejlve. Deva poglednit, kak se mesau sōkniva ali kak mi tamta v Andovci pravimo, kadi.

K. Holec

Toni Bajzek pravi, ka na leto 4-5 svinj mesarijo

ka nikdar nej ojdla tam. Ta čas, ta čas pa sva vkūpprišla.«

• *Mislím, ka si ji nej samo ves notrapokazo, liki postelo tō, gde ste počivali, nej?*

»Na, dobro, tau zdaj njajmo, bola te edno zgodbo tapuvejm. Gnauk, gda smo z edenajstim busom v Andovce prišli, Rudi bači so nas že tam pri poštiji čakali. Nejsmo vedli, ka je. Mislili smo, ka je kakšna nevola. Te pravijo, ka je v škeden lisica notra vujšla pa naj demo pomagat, ka go bujti trbej. Mi smo go vejn edno vōro naganjali, dočas smo go dobili. Škeden je puni biu pa se je lisica vsepovsedik not potegnila. Že smo go skur meli, gda je gnauk skaučila gora na kaula, gde je trava bila pa od tistec tadala na pod (podstrešje). Ka mo zdaj vraga delali, smo si zmišlavalí. Sto de na tistom velkom paudi lisico naganjo. Te je nekakoma na pamet prišlo, ka pisa gor pistimo za lisicov. Tak je bilau. Samo

dobro vōprišo. Trno fajn lūstvo je bilau. Tak pravim, ka tū v Porabji najbole dobro lūstvo je v Andovci. Nikdar niše probleme sam nej emo z njimi.«

• *Sprvuga nej bilau špajсно, gda si taprišo?*

»Nej, nika nej. Sploy pa več te nej, gda so zvedli, ka sam ge tō Slovenec. Ge sam sploy rad delo tam. Fajn mala krčma je bila tam pa par špricerov smo po večeraj spili pa smo se malo pogučavali. Ge sam se sploy dobro počūto tisti čas, ka sam tam bijo.«

• *Tam ste meli počivališče, gde ste spali. Bilau je tak, ka si zaspo?*

»Pa vejš, ka bilau. Dapa nej bila nevola, zato ka so delavci prišli na bus, pa so nas zgoni-li. Dva-tri minute sam kesnej v Varaš prišo, dapa tau se je nej štel.«

• *Če na leto 4-5 svinj mesarite, te zato mate delo z njimi.*

»Delo geste vsigdar, gde je telko svinj, trbej polagati. Na nji-

KONCERT V SOMBOTELI

Teden sv. Martina je v Somboteli veliki svetek. Začne se s se-njom v Skanzeni, štero trpi dva dneva. Potem so cejli teden kulturni programi, cerkvene spominske slovesnosti o škofu sv. Martinu. V tem programu je nastopil cerkveni pevski zbor iz Murske Sobote, pa eške štirje zbori (iz Avstrije, iz Vasvára in Hrvati iz Sombotela). V cerkvi sv. Martina je tisti večer dosta lūdi vkūpprišlo. Soboški zbor je emo velik uspeh. Tau zatok leko povejm, ka sam sejdo v zadnjoj stolici, pa sam vūdo, kak je lūstvo kumalo (prikimavalo) in ploskalo. Leko povejm, ka so najvejšo ploskanje oni dobili. Na sprejemu po nastopu je tō dosti lūdi pravlo, ka so lepau spejvali. Zatok, kak pravi Slovenci, so eške edno pesem zapeli, s kozarcom v rokaj. Na konci sta se sombotelski in soboški dirigent zgučala, ka se srečata v Murskoj Soboti.

Pripis: Dva dni po koncertu so me na ulici stavili ena ženska, pa so me pitali, če sem ge tisti, ki je v nedelo v cerkvi s slovenskim zborom biu. Pravo sam njim, ka sam ge. Gospa so mi duge minute hvalili, kak so lepau spejvali in se je njim tau preveč vidlo. Rad sam biu toma. Vmes mi je pa autobus pred nausom taodpelo, ge pa sam mogo pejški za njim. Tau se mi pa nej vidlo.

Franček

OTROŠKI

Miki Roš

IZ MOJOGA DNEVNIKA

Ime mi je Janina. Kelko sam stara, vam ne ovadim, ka se takšo deklin ne spitavle. Leko pa vam povejm, ka eške ojdim v šoulo. Dnevnik sam začala pisati zato, naj ne pozabim, ka se mi je zgodilo v dnevaj mojoga življenja.

Na, vej človek ne mora samo tak tapozabiti, ka se njemi je zgodilo. Dapa nigdar se ne vej. Dnevi mojoga življenja so se začali pisati, pa je zato tou moj dnevnik, ka se v njem piše od moji dnevaj.

TAKŠI LEJPI DEN, KA BI LEKO BIU EŠKE LEPSI, ČE BI SE NEJ NARODILO PREVEČ PITANJ

Dragi moj Dnevnik, na toum svejti vidim samo eške Benčina! Bar tak je prajla moja najboukša padaškinja Bobica. Samo njoj sam vovadila, kak dobim mokre roke, kak meke kolena, kak se mi zadrgavle rejč pa kak mi srce začne mlatiti, gda zaglednem Benčina. Prajla je: *Ti si zalüblena!*

Vidiš, prajla je tou, ka sam ge že sama gor pr išla, pa sam tou nej najbole vörvala. Vej me domanji že to trno čüdnö gledajo. Ranč tak, kak smo pred cajtom gledali mojo sestro Zano, ka je iz baute vse naoupak prinesla. Ja, tak je bila zalüblena. Ge jo zdaj trno dobro razmej. Vej, ka se njoj je godilo v glavej. Vej sam pa ge sama v šouli to začala vse naoupak

gučati. Učitel pri matematiki me je pito nika od toga, kak se meteri vöračunajo v kilometre pa v milimetre. Ge sam njemi začnila tumačiti, kelko kil poštuje geste od našoga maloga varaša do prvoga velkoga varaša. Samo me je z völkimi očami gledö, ka njemi gučim pa se čüdivo. Na, leko, ka je un to gor prišo, kak je z meu. Na meri me je njau pa tadale spitavo druge. Ge sam se samo doli sejla, tak sam leko znouva začala brodit na Benčina. Gda pa je scingalo, me je skouzi dveri ličilo na hodnik. Tam je iz svojoga razreda med padašami vöstoupo UN. Boug moj, kak je tej moj Benči lejpi!

- *Kak leko gučiš, ka je tvoj?*
- me je pitala Bobica. - *Vej pa*

ne vejš, če se njemi ti to vidiš. Vej pa ne moreš vedeti, če un to tak mira za teu, kak ti miraš za njim.

Ja, istino je mejla ta moja padaškinja. Leko, ka se njemi spoj ne vidim? Leko je tou to, ka me ranč ne vidi! Pa tak je to leko, ka njemi je vse lagvo, gda me vidi!

Na, si zdaj vido, moj Dnevnik!? Neje naleki biti zalübleni, gda nekaj tak brodi. Pa pravi ta Bobica, ka je moja najboukša padaškinja. Kak mi je leko najboukša padaškinja, če mi vse takšna pitanja postavlja? Brezi tej pitanj bi zalüblenost bila lejpa pa brezi problemov. Ja, dragi moj Dnevnik! Vejdla sam, ka si ti moj najboukši padaš. Ti nika ne pitaš, samo poslušáš, ka ti ge gučim.

EŠKE EDEN LEJPI DEN, DAPA BREZI PREVEČ PITANJ

Dragi moj Dnevnik, un me to rad ma! Mojomi Benčini se ge to vidim! Cejli svejt je mooooooooooj! Na, bar se mi tak vidi, ka se ge njemi to vidim. Eške ne vej, če je un to zalübleni v mene. Dapa kak sam prajla, tak se mi vidi, ka se ge njemi to vidim. Zatooooo jeeeeeee sveeeeee leeeeeeeppiiiiiii!

Kak sam gor prišla, ka se njemi vidim?

Med güžino sam z lejvo vüjo čüla,

kak je spitavo padaškinjo Bobico, če me pozna, pa ka vse vej od mene. Bobica mi je tou, ka sam ge že vejdla, brž nesla na vüje. Boug moj, eške bole meke kolene sam dobila, srce pa mi je skur vö iz tejla skoučilo.

Benči je spitavo za meneeee-eeeeeeee!!!

Dapa. Ge sam od njega že vse zvejdla. Zvün toga, ka ma eške ednoga starejšoga brata, sam zvejdla eške vsefele. Vej, kakšo muziko rad poslušá, kakšne filme najraj gleda, sto je njegvi najboukši

padaš pa eške dosta drugoga sam zvejdla. Zdej ge to poslušam muziko, kak jo un poslušá, pa ge sam to začala gledati kung fu filme. Poma-lek mo začala trenerati eške karate, kak ga trikrat na teden trenera Benči. Vej do po tistom vidli podje, če do se norca redli iz mene. Lejtali do po lufti kak mladi ftiči.

Bobica mi je prajla tou to, ka jo je Benči najprva pito, če mam že kakšoga pojba. Una njemi je prajla, ka sam v ednoga zalüblena. Neje vovadila, ka v njega. Un je prej

Zgodbe o živalih

Žvižgajoči kos

KOTICEK

Kos je velik vrabec, soroden brinovki. Črni kos, *Turdus merula*, je prvotno živel v evropskih, severnoafriških in azijskih gozdovih in logih. V novejšem času se rajši naseljuje v sadovnjakih in vrtovih. Živi stalno na istem kraju.

Če imate pri svoji hiši vrt, vas morda kako jutro zbudi kosovo melodično petje. To petje je splošno znano, zato tudi rečemo o kom, ki dobro žvižga, češ da »žvižga kakor kos.«

SLADKOSNEDNE SINICE

Southamptonske mamice so leta 1921 opazile nekaj čudnega. Ko so zjutraj vzele izpred vrat steklenico mleka, ki jo je tja postavil mlekar, so videle, da je aluminijasti zamašek preluknjan. Hitro se je to ponovilo tudi v drugih krajih, čedalje bolj oddaljenih. Stvar je bila zmerom bolj skrivnostna. Le kdo bi bili lahko šaljivci, ki si to privoščijo vsako jutro? Od kod so se vzeli takšni žejni sladkosnedneži?

Zamislite si, bila je prelepa sinica, ta sicer žuškojeda ptica, nepopoljšljiva tatica in nenasitna sladkosnednica. Ljudje so opazili, kako je predrla zamašek, da je lahko srkala iz steklenice smetano.

Množica tatvin dokazuje, da zna sinica povedati vrstnicam, kako naj predrejo aluminij, ga košček odtrgajo in pijejo mleko. Očitno so bile southamptonske sinice pobudnice za vse angleške sinice. So vse začele piti mleko?

samo tak žalostno pogledno proti meni, bio eden čas vcejlak tiüma pa po tistom spitavo tadale. Na, tisto tadale sam ge sama to čüla. Jaj, ti moja Bobica, ka si nej prajla, ka sam zalüblena v njega? - *Tou bi bilou preveč naleki*, - mi je tumačila. - *Naj se malo paca pa si brodi od tebe. Vej si ti to trpela v svo-*

joj zalüblenosti. Naj un to trpi, - je eške djala kuj.

Vredi, Bobica, naj trpi. Samo, ka pa če se v tejm zalübi v kakšo drugo? Najboukše de, ka njemi vovadim, ka sam zalüblena v njega.

KAUT

MLAŠEČI

Zapojmo in zaigrajmo na gorički zemlji

S tejm lejnim mišlenjom je zvalo, čakalo Drúštvo ljudskih godcev in pevcev „Gorički lajkoši“ Gornji Petrovci svoje padaše iz Slovenije pa Porabja. Vaško-gasilski daum v Križevci v občini Gornji Petrovci na Goričkom je na 1. srečanju ljudskih godcev in pevcev vcejlak vöocveo. Že sam zid dobro kaže s svojo velko dvorano, zdaj pa, gda so ga „Gorički lajkoši“ tak okusno gora okinčali, so ga vejn ške domanji lidgé kumar gora spoznali. Nastopajoče pa goste so čakali z bejlimi prčacami pokriti stauli, s toplimi barvami, z raužami, s pauvi okinčanim odrom pa napisom, steroga sam si odebrala za naslov pa naslov same prireditve.

Z odra se je vse zvedlo, gde smo, zakoj smo, ka nas čaka. Organizatorji so leko radi, ka je lústvo lepau vküper prišlo, tak mladi, mlajši kak bola zreje generacije. Gvúšno ka smo srečni bili vsi, steri smo leko bili navzauči na tom veselom zadvečerki.

Ljudski godci in pevci so prišli s skrajnejšnji pa dalečni krajov, kam so že bili pozvani sami Gorički lajkoši tö. Leko smo posløjšali spejvanje, igranje šestnajset skupin, med njimi mlašečo „Klapovühi“ iz Benedikta, stera nas je najbola presenetila. Iz Porabja so bile pozvane varaške ljudske pevke pa nemške pevke pod vodstvom Magdalene Unger

iz Rábafüzesa, stere je publika ranč tak lepau sprejela, gora prijala. Varaške ženske, bilau ji je deset, so zapopejvale pesmi *Oče so mi pravli* pa *Marica špancejrjala*, stere je

Varaške pevke so bile trno rade, ka so je pozvali

pripravila z njimi mentorica Marija Rituper. Repertoar 1. srečanja ljudskih godcev in pevcev na Goričkom je bilo bogati, pester, kvaliteten in fejs veseli. Tau srečanje bi leko valalo za revijo, gde bi selektor emo težko delo se odlaučiti za najbaugše pevce, muzikante. Vsi so bili trno dobri. Srečanja je zvöjn publike pa nastopajoči dobilo ške svojo poštenjé od župana občine Franca Šlihthuberja tö, steri je na kratko nota pokazo občino Gornji Petrovci, s toplimi rečami pozdravo vse navzauče pa se zavalo vsejm, steri so vcuj pomogli k tomi lejpomi dnevi tau ves.

Gorički lajkoši so se pa nej spozabili zavaliti vsejm spon-

zorom, bilau ji je šestnajset, stere so pozvali na oder, naj vsi vidimo, sto so jim pomagali. Vej pa pravi cilj Gorički lajkošov, steroga sam zvejdla od predsednice Marije Časar,

bo odišlo, naj bi naša deca, pa njivi mlajši, vnüki ške tö leko čüli, kak se gnauk svejta popejvalo na Goričkom. Tau je trno lejpa stvar pa tau znamo, ka so tau naše korenine.

Radi bi ške gor zamerkali več stari pesmi.

Gorički lajkoši, stere je na tau ménje okrsto mauž predsednice, so si na red vösedli na oder pa so tak sprvajali program. Najbola zatok, ka so vodjam vsej

je dosta globši kak tau, ka radi spejvajo, igrajo pa laj-

skupin roke stisnili, jim podarili med drugimi ške rau-

Nemške pevke iz Rábafüzesa (posnetek: D. Dšuban)

kajo: *„Naš cilj je cejli čas, ohraniti tau staro izročilo, té stare naute, staro muziko. Zatau, naj bi tau nej v poza-*

žice tö, stere so sami spletli. Najlepša scena srečanja je pa bila, gda se je na konci kaulek staupetdeset pevcev, pevk,

godcov postavilo na oder pa vküper zapopejvalo nauto V dolini tihi, ki go je sprvajo fudaš, mentor Gorički lajkošov Stanko Črnko. Mislim, ka najlepši spomin ostane za Marijo Časar, kak go je pozdravila v imeni skupine Brigita z recitacijo pa vsi navzauči s pesmijo Vse najboljše...

„Tvoj rojstni dan je na dlani kot kapljica rose na travi, blešči in sveti naj se vsa leta kot zvezdica, ki na nebu se pojavi, zato prijateljica draga, dvigni kozarec in nazdravi, saj rojstni dan je enkrat na leto, ki se ne pozabi!“

Po pohvalo vrejndi pogostitviji, so pa vküper stanili goslarge, med njimi Edita Unger s svojo harmoniko pa so tak igrali, ka se je mujs moglo plesati ške dugo-dugo. Veselo, srečno pa prijazno smo se poslovili od gostitelov, steri so obečali, ka tau srečanje postane tradicionalno, vsakšo leto prvo soboto v decembru. Hvala lejpa! Čestitamo!

Klara Fodor

NIKA ZA SMEJ

Doktorska skrivnost

Etognauk je Janči nepričakovano domau prišo. V fabriki so ma nej mogli delo dati pa so ga opautili domau. Gda je doma nut v ram staupo pa v künji isko svojo ženo Eržiko, nikši šomat je čüjo iz spalnice. Včasín je nut v sobo staupo

pa ka je vido? Vido je, ka doktor pa njegva Eržika se na posteli kobacata vcejlak nagiva. Janči se je zdaj drau: »Ka se pa tö godi?«

Doktor je etak odgovarjo: »Dragi Janči, zdaj sam zvižgalivo vašo ženo, žau pri plüčaj je strašno betežna.«

Janči pa: »No, lepau, lepau, depa te vi, doktor, zakoj ste nagi?«

Doktor pa: »Janči, tau ne smejm ovaditi, tau je doktorska skrivnost (orvosí titok).«

Etak je vse vreda

Lujza je ešče mlada, depa že

ma 16 lejt staro čer. Je v velkoj nevauli, ne vej, kak bi svojoj čeri povedla, ka je noseča, pa de ta velka dekla sestro ali brata mejla. Te si pa itak vzeme batrivnost, si sede s svojo čerjov pa ji etak guči: »Erika, moram ti nika takšoga povedati, ka mi je nej leko v tauj starosti gučati. Ranč sama ne vej, kak se je zgodilo, depa za sedem mejsecov se ti mali brat ali sestra narodi.«

Erika pa zdaj etak odgovarja: »Mama, ge tö sama ne vej, kak se je tau leko zgodilo, depa za 6 mejsecov boš stara mama.«

Buma, tau se etak godi

Robi pa Lujzek v Lipi malo pidjeta pa si pripovejdata. Robi etak pita Lujzeka: »No, Lujzek, si se zglijó z ženov, ka po ločitvi sto ka dobi?«

Lujzek pa: »Vse je v redi. Moj fiškališ je tau vse tanaredo.«

Robi pa: »No, te mi pa zdaj guči, kak je skončano.«

Lujzek pa: »Gle, moj padaš. Tak je skončano, ka ram pa deca so pri ženi ostali, auto je pa moj. Gazdijo, ka sva mela, je pa fiškališ odneso.«

I.B.

Porabje

ČASOPIS
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.
p.p. 77,
tel.: 94/380-767
e-mail:

porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062

Tisk:
EUROTRADE
PRINT d.o.o.
Lendavska 1
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.